

ISSN: 2545-0573

ЁШ ҲАРБИЙ ОИЛАЛАРНИ МУСТАҚИЛ ҲАЁТГА ТАЙЁРЛАШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ

К. К. Қодиржонов

*Майор Ҳарбий тайёргарлик кафедраси ўқитувчиси Ўзбекистон Республикаси ИИБ
Академияси*

ARTICLE INFO.

Таянч сўзлар:

Ёш оила, аёл ва эркак, ҳаётга тайёрлаш, оила муқаддас маскан, ҳозирги замон оиласи

Аннотация:

Ушбу мақолада ёш ҳарбий оилаларни мустақил ҳайотга тайёрлаш, эрнинг хотинига бўладиган муомаласи, хотининг эр олдидаги мажбуриятлари ҳамда оиладаги ижтимоий муносабатлар ва ёш оиланинг маънавий жихатлари, оналарнинг фарзандларига ўғитлари ва тарбиялаш масалалари масалалари кўриб чиқилган.

<http://www.gospodarkainnowacje.pl/> © 2022 LWAB.

Мустақил Ўзбекистон шароитида оила қадриятларининг тикланиши ва қариндошлик муносабатлари ўз умрини тугатган оила-уруғ муносабатларини абадийлаштиришни эмас, балки ҳар бир оиланинг иқтисодий, маданий, касбкор жихатдан равнақ топишини англатади. Оила ва оила муаммолари ҳамиша давлатнинг диққат-эътибори ва ҳимоясида бўлиб келмоқда.

Республикамизда оила ва оилавий муносабатларга эътибор давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Бунинг ёрқин мисоли сифатида 1992 йил 8 декабрда қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва 1998 йил 30 апрелда Олий Мажлис томонидан Ўзбекистон Республикасининг Оила кодексини тасдиқловчи Ўзбекистон Республикаси қонуни қабул қилинганлигини эътироф этиш мумкин[1].

Бизга маълумки, ҳозирда мамлакатимизда ёшларга, уларнинг илм олиш ва касб-ҳунар эгаси бўлишига катта эътибор берилмоқда. Ҳар бир йигит-қизнинг таълим масканларида ўқиб, бирор мутахассисликни эгаллаши объектив ходиса бўлиши билан бирга, унинг ёш жихатидан оила куриши ҳам инкор этилмайдиган қадриятдир.

Бизнинг фикримизча, оила муаммосини тадқиқ қилишда, аввало бугунги ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш масаласига алоҳида эътиборни қаратиш лозим. Чунки кўп ҳолларда турмуш қурган икки ёш ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг нозик жихатлари ҳақида етарли билим, зарурий кўникма ва малакага эга бўлмаслик, қолаверса икки ёшнинг бир-бири ҳамда оилавий ролларнинг тақсимланиши тўғрисидаги адекват тасаввурларнинг шаклланмаганлиги улар муносабатларининг ижобий кечиши ва динамик жихатдан ривожланишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлашнинг психологик хусусиятларини ўрганиш ва тадқиқ этиш жуда муҳимдир. Чунки бу орқали ҳозирги ўзбек оиласининг мустаҳкам ва бахтли этиш йўллари аниқлаш мумкин. Шундай экан, бу мавзу энг долзарб масала ҳисобланади.

Оила сўзи аслида арабча “Аёлманд”, маъноларини англатувчи “Оил” сўзидан чиққанлиги “Фарҳанги забони тожики”да қайд этилган. Янги тузилган беш жилдлик “Ўзбек тилининг изоҳли луғати” учинчи китобида ҳам бу сўзнинг арабчилиги таъкидланиб, унинг маъноси фаркланади. Бунда: “Эр-хотинларнинг бола-чақалари ва энг яқин туғишганларидан иборат бирга яшовчи кишилар мажмуи, хонадон”, “Бир мақсад, маслак билан бирлашган кўп кишилар, халқлар, мамлакатлар” ҳамда “Рафиқа, хотин. Оилам мактабда ўқитувчи”[2].

Арабчадан хотин “завжа” дейилиб, унинг эркак билан кўшилиувидан бола чақа дунёга келиб, аёлмандлик юзага келган, бинобарин, оила шаклланган. Афтидан, оиланинг ибтидоий кўринишлари саналувчи қон-қариндош оила, ундан кейинги босқичда эса бир гуруҳга мансуб опа-сингилларнинг бошқа жамоа гуруҳидаги эрларга хотинлик қиладиган оила дастлаб “оил”дан иборат демографик бирликнигина англатган кўринади.

“Оиланинг келиб чиқиши ҳали батамом ойдинлаштирилган эмас, - деб ёзилади “Философия луғати”да. Мутахассисларнинг аксарияти ибтидоий жамоа тузумининг аввалида тартибсиз жинсий алоқалар ҳукм сурган ва у вақтда оила ҳали бўлмаган, бу алоқалар ўрнини жамоавий никоҳ эгаллаган, сўнгра эса мазкур жамият оиласининг асосий формаси сифатида жуфт оила пайдо бўлган, деб ҳисоблашда давом этмоқдалар. Янги тадқиқотлар бир қанча олимларни энг аввал-бошдан жуфт оила мавжуд эди, бу оила эр ва хотин уруғи базасида (оталик даври, оналик даври) яшаган ва қариндошликни ота томонидан ҳам, она томонидан ҳам ҳисоблаб борган, деган хулосага олиб келди”.

Оила - ижтимоий, табиий омиллар асосида шаклланган кичик жамоа сифатида икки жинсга мансуб бўлган шахслар ўртасидаги муносабатларнинг бирга ҳаёт қуриб насл қолдириш, фақат фарзандни дунёга келтириш эмас, балки уларни маънавий ва жисмоний камол топтириб, ҳаётга мустақил қадам қўйишига шароит яратишдир.

Оила жуфтлик қонуни асосида юзага келади, бир эркакнинг ўзи ёхуд бир аёлнинг ўзи оила бўла олмайди. Қолаверса, оила фақат эр ва хотиндангина иборат эмас. Оила эру хотиндан ташқари эрнинг ота-онаси, яъни қайнота ва қайнона, фарзандлар, ука сингиллардан иборат кўп бўғинли хонадон. Унинг ҳар бир аъзоси ўз мавқеига эга, шу оиланинг ички интизомига бўйсуниб яшайди. Шу маънода оила жамият ичидаги жамиятдир. Бу жамиятнинг ўз салтанати бор: бунда минглаб тасодифлар жараёнида эр-хотин муҳаббати синовдан ўтади, шу синов жараёнида улар бири-бирини чуқурроқ тушунадилар, бир-бирларини қадрлашни ўрнига қуядиган бўлади, бир-бирларига кечиримли бўлишади, эр отага, хотин-онага айланади, фарзандларини тарбиялаб, орзу-ҳавас кўради. Шу маънода оила инсон ҳаётига тўқислик бахш этади, жамиятнинг муқаддас маскани сифатида садоқат сарчашмасига айланади.

Оила ҳар бир халқнинг, миллатнинг давомийлигини сақлайдиган, миллий қадриятларнинг ривожини таъминлайдиган, янги авлодни дунёга келтириб, уни маънавий ва жисмоний баркамол қилиб тарбиялайдиган, жамиятнинг асосий негизи ҳисобланувчи муқаддас маскандир. Оила табиатнинг энг гўзал мўъжизаларидан бири бўлиб, у инсонларга хос “табиий-биологик”, иқтисодий, ҳуқуқий, маънавий муносабатларига асосланган ижтимоий бирликдир. Жамият тараққиётини ҳаракатга келтирувчи ҳужжат бўлган Қомусимиз– Конституциямизда оила масаласига ҳам алоҳида урғу берилган. Конституциямизда: “Оила жамиятнинг асосий бўғинидур ҳамда жамият ва давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга”[3]– деб ёзилган.

Мамлакатимиз ҳарбий билимюртларида курсантларни мустақил ҳаётга тайёрлаш ва умуммиллий давлат дастурларига жавоб берадиган, билимли, жисмонан ва маънан соғлом, баркамол ҳамда етук офицер қилиб шакллантириш бугунги замон талабидир.

Фарзанд дунёга келиши билан уни тарбиялаш, ижтимоий, маънавий муҳофаза қилиш жамиятнинг барча институтлари олдида турган муҳим вазифа ҳисобланади. Бу ўринда таълим тизими зиммасига муҳим масъулият юкланган бўлиб, уни амалга ошириш борасида туб

ислохотлар амалга оширилмоқда.

Бу борада Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев “Кейинги йилларда халқимиз ўртасида кенг тарқалган “Ўз уйингни ўзинг асра!” деган даъватга бугун “Ўз болангни ўзинг асра!” деб қўшимча киритиш вақти келди, деб ўйлайман”[4], деб алоҳида эътироф этгани бежиз эмас. Чунки фарзанд тарбияси мураккаб жараён ҳисобланиб, унинг илдизи оила, маҳалла, жамиятга бориб тақалади. Тарбия ота-онанинг нафақат шахсий иши, балки ижтимоий бурчидир. Таълим-тарбия жараёни орқали келажак ворисининг мамлакат учун фидойи бўлиши, садоқатли фуқаро бўлиши, юрт тинчлигини кўзлаши, мустаҳилликни сақлаб қолиши каби эзгу ниятлар ётади. Жамият тараққиётига фарзандлар камоли орқалигина эришилади. Демак, баркамол фарзандларни тарбиялаш ҳар бир даврнинг долзарб вазифаларидан бири бўлиб келган. Президент Шавкат Мирзиёев таъкидлаганидек, “Бола отаона қўлида бир омонатдир”, дейди буюк алломаларимиз.

Болаларимиз, уларнинг тақдири, келажаги ҳақиқатан ҳам жуда омонат эканини бугунги ҳаёт ҳар томонлама исботламоқда. “Агар фарзандимизга тўғри тарбия бермасак, ҳар куни, ҳар дақиқада унинг юриш-туриши, кайфиятидан огоҳ бўлиб турмасак, уларни илму ҳунарга ўргатмасак, муносиб иш топиб бермасак, бу омонатни бой бериб қўйишимиз ҳеч гап эмас”[5]. Бу масала долзарблигича қолаверади. Ҳар бир мамлакатда оила ва никоҳ институти дин, урф-одат, маданият, ахлоқ, анъана таъсирида шакллланган[6].

Оилада соғлом психологик муҳитни таркиб топтириш орқали оила барқарорлигини таъминлаш, шахслараро муносабатларнинг оилада соғлом психологик муҳитдаги ўрни ва таъсирини ўрганиш, оилада кузатиладиган шахслараро муносабатларнинг оила аъзолари томонидан баҳоланиши даражасини ўрганиш орқали жамиятдаги барқарорликни ўрганиш, таҳлил қилиш мумкин.

Оила жамиятнинг асосий бўғини эканлиги боис, оила тинч ва барқарор бўлса, юрт раванг топади. Оилани баҳолашда иккита асосий мезонга қаралади. Оила тизимида оиланинг давомийлиги, барқарорлигини синчиклаб қараб чиқиш орқали уни баҳолашга эришилади. Оила ҳақида бирор фикр билдиришда ва қарор қабул қилишда эса шахснинг ўз оиласи ҳақидаги фикри субъектив характерга эга бўлганлиги туфайли кўпроқ ташқи – ижтимоий фикрларга эътибор берилади[7].

Шунинг учун ҳам мамлакатимизда содир бўлаётган иқтисодий-ижтимоий ва маданий ўзгаришларнинг халқ миллий руҳиятининг негизи бўлмиш оилавий муносабатларда акс этишини тадқиқ этиш муҳим масаладир. Оилавий муносабатлар тизими жуда мураккаб ва анча теран мазмунга эга бўлиб, ўз ичига эр-хотин ўртасидаги, ота-она ва фарзандлар, ака-ука ва опа-сингиллар ўртасидаги ва шу каби қатор муносабатлар тизимини олади. Оиладаги шахслараро муносабатлар шахс шаклланишининг муҳим омили ҳисобланади. Оиланинг энг муҳим вазифаларидан бири шахс ривожланиши учун муносиб шароитни яратишдир[8].

Психологик амалиётда энг кўп тўқнаш келиш мумкин бўлган масалалардан бири – ота-оналарнинг вояга етган фарзандлари билан бўладиган муносабатларига доир муаммолардир. Одатда бундай муаммо билан кўпинча она мурожаат қилади, бироқ ота-она, баъзан отанинг ўзи ёрдам сўрайдиган ҳолатлар ҳам учрайди.

Ҳозирги замон оилаларининг характерловчи турли мезонларга кўра қуйидагиларга фарқланади:

1. **Тўлиқлигига кўра:** тўлиқ, нотўлиқ ва қайта тузилган (иккинчи никоҳ) оилалар.
2. **Бўғинлар сонига кўра:** нуклеар (ота-она ва болалардан иборат бўлган) ва кўп бўғинли (икки ва ундан ортик авлоддан иборат оила аъзолари бирга яшовчи) оилалар.
3. **Болалар сонига кўра:** фарзандсиз, бир болали, икки болали,

3-4 болали, 5 ва ундан ортиқ болали оилалар.

4. **Эр-хотиннинг ижтимоий келиб чиқишига кўра:** ишчилар, деҳқонлар, хизматчилар, зиёлилар оиласи, аралаш типдаги оила.
5. **Эр-хотиннинг маълумот савиясига кўра:** олий маълумотлилар, ўрта-махсус, ўрта, тугатилмаган ўрта, махсус ёрдамчи мактаб маълумотига ва турли савиядаги маълумотга эга бўлган қайлиқлардан ташкил топган оила.
6. **Оиланинг «ёшига» кўра:** ёш оила (1 йилгача, 3-5 йиллик, 6-10 йиллик турмуш тажрибасига эга бўлган оилалар), ўрта ёшдаги оила, етук ёшдаги оила.
7. **Қайлиқларнинг ота-она оиласи (ота-онаси) нинг моддий таъминланганлик даражаси** жихатидан қудаларнинг бир-бирига мос эканлиги ёки улар орасида катта тафовут мавжудлиги бўйича бир-бирига мос ва мос бўлмаган оилалар.
8. **Регионал жихатларига кўра:** шаҳар, қишлоқ, аралаш типдаги оила.
9. **Никоҳдан қониққанлик савиясига кўра:** ажралиш савиясида - никоҳдан қониққанлик даражаси қуйи савияда бўлган оила, ўрта савияда ва никоҳдан қониққанлик даражаси юқори савиядаги оила.
10. **Оилада аёл ёки эркак етакчилигига кўра:** эр етакчи бўлган оила, хотин етакчи бўлган оила, эр ва хотин етакчиликини бирга бажарадиган (биархат) оила.
11. **Оилада эр-хотин орасидаги муносабатларига кўра:** авторитар, демократик, либерал, аралаш типдаги оилалар.
12. **Эр-хотинларнинг миллатига кўра:** бир миллатли ёки байналмилал оилалар[9].

Ҳар бир оила ижтимоий тизим структура сифатида жамият олдида маълум бир функцияларни бажаради. Оиланинг ижтимоий функциялари ҳақида гапирганда, бир томондан жамиятнинг оилага таъсирини, иккинчи томондан эса умумий ижтимоий тизимда оиланинг ўрнини, оиланинг ҳал қиладиган ижтимоий функцияларини ҳисобга олиш лозим.

Эр-хотин ўртасидаги муносабат қанчалик барқарор бўлса, оила ҳам шунчалик мустаҳкам бўлади. Эр-хотин муносабатлари шаклланишининг энг нозик ва ҳал қилувчи шакли бу - ёш оилаларда эр-хотин муносабатларининг ўзига хос ҳудудий, этник, жинсий, ёш ва индивидуал психологик хусусиятлари ҳисобланади. У ёки бу ёш оилага хос бўлган эр-хотин муносабатлари бошқа бир эр-хотинга мос келмаслиги мумкин. Чунки ёш оилани юзага келтирган эр-хотинлар турли хил шахслараро муносабатлар тизими, турлича таомилга эга бўлган оилаларда тарбияланган.

Албатта, ёш оила юзага келар экан, улар бир-бирларини севиб турмуш қуришганми, қариндош уруғчилик, таниш-билишчилик, совчилик, ҳисоб туфайлими ёки стереотип бўйичами, қандай бўлишидан қатъий назар никоҳнинг илк кунларида уларнинг бир-бирларига нисбатан бўлган ўзаро муносабатларида, эр-хотин ўртасидаги шахслараро муносабатларда эмоционал кўтаринкилик, ҳиссий ранг-баранглик даражаси юқори бўлади. Бирбирларини маълум бир муддат севишиб оила қурган жуфтларда бундай эмоционал кўтаринкилик даражаси ниҳоятда юқори бўлади. Уларнинг бирбирларига, ўз никоҳларига, ўзларининг бўлажак оилавий ҳаётлари ҳақидаги ният, орзу, умидлари эзгу, ижобий бўлади. Чунки ҳеч ким ва ҳеч қачон эртага бўлажак турмуш ўртоғим, янги оиламнинг янги аъзолари билан низожанжалга бораман, улар билан уришаман ва охир-оқибатда оилам бузилиб, ажрашиб кетаман, деб оила қурмайди. Инсон оила қураётган экан аҳил-иноқ яшаб, мурод мақсадга етишишни орзу қилади. Шунингдек, ёшлар оила қуриш арафасида ва никоҳларининг дастлабки кунларида турмуш ўртоғи тимсолида, ўзининг шу орзу-истакларига, мурод-мақсадларига етишишда ёрдам берувчи, уни қўллаб-қувватловчи, уни ҳар сония, ҳар онда тушунувчи ўз табиатига яқин одамни тасаввур қилади ва унга имкон

кадар шундай ижобий, илиқ муносабатда бўлишга ҳаракат қилади.

Бироқ, ҳаётда, айниқса оилавий ҳаётда ҳамма нарса ҳам одам кутганидайин бўлавермайди. Оилавий ҳаётнинг ўзига яраша нотекикликлари, паст-баландликлари, мураккабликлари, муаммолари бўлади. Шундай мураккабликлардан бири ёш эр-хотиннинг янги ижтимоий статусга, мавқега: эр, куёв, уйланган, оилали йигит, хотин, келин, турмушга чиққан аёл ролларига, ўзлари учун янги бўлган ижтимоий муҳитга, янги оилага мослашиш жараёни билан боғлиқ. Хўш бу янги шароитларга мослашиш жараёни кимда қандай кечади?

Албатта бу жараён йигитларда қизларга нисбатан енгилроқ кечади. Чунки улар, ўзбек оиласининг этник хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда аксарият ҳолларда эрнинг уйида, унинг ота-онаси ва бошқа қариндошлари билан яшайди. Қизнинг эса никоҳдан кейинги ҳолати, олдингисидан кескин фарқ қилади. Биринчидан, у ўзи учун деярли янги бўлган, олдингисидан тубдан фарқ қиладиган муҳитга тушади ва бу мослашиш жараёнида қийинчиликларни юзага келтириш мумкин.

Улуғ аллома Муҳаммад Қошғарий уйланиш жараёни инсон ҳаётидаги масъулиятли давр эканлигига урғу бериш билан бирга мазкур жараёнда халқнинг асрий тажрибасида синовдан ўтган қуйидаги қоидаларга қатъий риоя этиш кераклигини алоҳида уқтиради: уйланидиган йигит ўз никоҳига олмоқчи бўлган қизни аввалдан кўрмоғи керак. Келин бўлмиш қиз тўрт нарсада, яъни, умрда, қоматда, молда ва насабда куёв бўлмиш йигитдан паст ва тўрт нарсада, яъни, ҳуснда, жамолда, сулҳда, одобу-иффатда ундан юқори бўлиши лозимлигини уқтириб ўтади. Аллома ўз асарида эр ва хотиннинг оилавий ҳаётни ташкил этишдаги масъулиятлари борасида ҳам тўхталиб ўтар экан қуйидагиларни баён этади, эр киши ўз асли аёлига яхши муомала қилиши, уни руҳий жиҳатдан осойишта бўлишини таъминлаши, яъни, ғазаблантирмаслиги, унга нисбатан олийжаноб бўлиши, мурувват кўрсатишини айтади. Агарда аёл киши такаббур бўлса ёки бирор бир жафо кўрсатса, аввал унга насиҳат қилиш асосида одобни ўргатиши, аёл яхшилик томонга юз бурса, уни авф этиши мақсадга мувофиқ деб билади. Аёл киши ҳам ўз навбатида муайян қоидаларга амал қилишига урғу беради, хусусан, аёл киши турмуш ўртоғининг руҳсатисиз ҳеч жойга бормаслиги, ҳеч кимни уйига киритмаслиги, эрнинг мол-дунёсини сарф этмаслиги, ўз зиммасидаги масъулиятларини бажариши лозимлигини уқтиради.

Замонавий оила тарбиясининг психологик асоси ўзида инсонпарварлик, ҳамкорлик ғояларини ифодалаб, халқнинг умумий қизиқиш ва интилишларини акс эттиргани учун кўп ҳолларда жамиятни бирлаштириб, унинг равнақи учун хизмат қиладиган омил ҳисобланади, бу том маънода моҳиятан ўзбек оилаларида ўз ифодасини сақлаб қолган. Бу қадрият “оилавий бурч”, “ҳамжихатлик руҳи”, “фидойилик”, “ватанпарварлик”, “оилавий қадриятларга садоқат”, “катталарга ҳурмат”, “кичikka ғамхўрлик” каби тушунчаларга асосланади.

Ҳозирги даврнинг моҳиятидан келиб чиқиб оилаларнинг ижтимоий таркиби ҳам ўзгармоқда, бу эса ўз навбатида оила таркибида, турмуши ва унинг қиёфасида жиддий ўзгаришларни вужудга келтирмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш лозимки, ўзбек оилаларида бундай таркибий ўзгариш, янги муносабатлар тарихий таркиб топган миллий ўзига хосликни йўқотишга эмас, балки оилалардаги муносабатларнинг ҳар томонлама педагогик нуқтаи назардан ривожланишига, кўп миллатли республикамиз аҳолиси урф-одатлари, анъаналарининг уйғунлашувига, мазмунан бойишига сабаб бўлмоқда. Катталарга ҳурмат ва бўйсиниш ўзбек оилаларидаги анъанавий тарбия услубларидан биридир. Оилада болаларни тўғри тарбиялаш, ота-оналарнинг ва катта ёшдаги барча кишиларнинг намунаси бола шахсини шакллантирувчи, унинг дунёқарашига, хулқ-атворида, жамоа орасида ўзини тута билишига тайёрловчи омилдир. Айнан оила болани қадам қўйдиради, унинг ўзига хос хусусияти ва маънавий қиёфасининг шаклланишига асос солади. Ёш авлоднинг қизиқиш ва тиришқоқлиги, меҳнатсеварлиги биринчи навбатда оила ва ундаги тарбиявий ҳолатларга боғлиқдир.

Демак, юқоридагилардан келиб чиққан ҳолда ёш оила барпо этишнинг қуйидаги муҳим жиҳатларини келтириш мумкин:

- ижтимоий жиҳатдан етуклик;
- ахлоқий ва этик нуқтаи назардан етуклик;
- ҳуқуқий маданият жиҳатидан етуклик;
- хўжалик иқтисодий назардан етуклик.
- Бунда инсоннинг онгини ва дунёқарашини шакллантиришга оиладаги
- муҳит ва ўзаро шахсий муносабатлар катта таъсир кўрсатади.

Қизларнинг эрта ёшда оила қуриши, ҳомиладорлик ва туғруқ вақтида ҳали вояга етмаган организм томонидан турли асоратларининг келиб чиқиши бўлажак фарзанд ва ёш онанинг саломатлигига путур етказди. Оналар ўртасидаги касаллик ва ўлимнинг юқорилиги, болаларнинг заиф ва ногирон туғилаётгани бунга исбот бўлиши мумкин. Яқин-қариндошлар ўртасидаги никоҳ оқибатида болаларнинг ногирон бўлиб туғилишига сабаб бўлмоқда. Ирсий касалликларини келтириб чиқарувчи омилларга яқин қариндошлар ўртасидаги никоҳлар киради. Бундай оилаларда кўпинча ақли заиф, кўр, кар, соқов ва бошқа жисмоний нуқсонларга эга бўлган болалар туғилиши мумкин. Шу сабабли, улар ўзлари яшайдиган оилавий поликлиникалар, тиббиёт марказларидан маслаҳат олишлари ва бўлажак зурриёдининг саломатлиги ҳақида қайғуришлари керак. Бу ирсий касалликларнинг олдини олишда муҳим аҳамиятга эга.

Маълумки, ушбу йўналишда ёшлар орасида тарғибот-ташвиқот ва тушунтириш ишларини кучайтириш, айниқса никоҳдан ўтувчи ёшлар орасида соғлом оилани шакллантириш, соғлом болалар туғилиши ва тарбиялаш масалаларига жиддий эътибор қаратилмоқда.

Фойдаланилган адабиётлар ва манбалар

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: “Ўзбекистон”, 2005. –39-б.
2. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. Т., “Адолат”, 2008, 24-бет.
3. Мирзиёев Ш.М. Ватанимиз тақдири ва келажаги йўлида янада ҳамжихат бўлиб, қатъият билан ҳаракат қилайлик. / Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш — давр талаби” мавзусидаги анжуманда сўзлаган нутқи. // “Халқ сўзи” газетаси, 2017 йил 16 июнь.
4. Мирзиёев Ш.М. Ватанимиз тақдири ва келажаги йўлида янада ҳамжихат бўлиб, қатъият билан ҳаракат қилайлик. / Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш — давр талаби” мавзусидаги анжуманда сўзлаган нутқи. // “Халқ сўзи” газетаси, 2017 йил 16 июнь.
5. Пешперова И.Ю. Брак и семья: традиционные и коллизийные аспекты в международном семейном праве. / “Россия в глобальном мире”, 2014, № 4 (27). –С. 464-466.
6. William L. Cook, David A. Kenny. Application of the Social Relations Model to Family Assessment. Source: Journal of Family Psychology, Vol. 18, No. 2, p. 361–371. Impactfactor: 3.8.
7. Лоиков П. Формирование межличностных отношений в семье. / Вестник Таджикского национального университета (Душанбе). Том: 2. Номер: 3-7 (124). Год: 2013. Страницы: 290-291.
8. Ўзбек тилининг изоҳли луғати. Бешинчи жилдли. Учинчи жилд, “Ўзбекистон миллий энциклопедияси” Давлат илмий нашриёти, - Т.:, 2007, 97-бет.
9. Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси МАВЗУ: “Ёшларни оилавий ҳаётга тайёрлаш масалалари” Маъруза матни, - Т.: , 2013, 7-бет.